

Z GEOGRAFIĄ
PRZEZ ŚWIAT

MAGDALENA
JANKUN

SCENARIUSZ LEKCJI GEOGRAFII dla III etapu edukacyjnego

opracowany w ramach projektu

„Tworzenie programów nauczania oraz scenariuszy lekcji i zajęć wchodzących w skład zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces kształcenia ogólnego w zakresie kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2019

Redakcja merytoryczna – Anna Kasperska-Gochna
Recenzja merytoryczna – Alicja Węsierska-Kwiecień
Agnieszka Stanuszkiewicz
dr Beata Rola
Agnieszka Ratajczak-Mucharska

Redakcja językowa i korekta – Altix

Projekt graficzny i projekt okładki – Altix

Skład i redakcja techniczna – Altix

Warszawa 2019

Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
www.ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl>

Temat

Dlaczego ludność w Polsce ma nierównomierne rozmieszczenie?

- Adresat: Uczeń klasy III szkoły ponadpodstawowej
- Miejsce: gabinet geograficzny
- Czas realizacji: 1 godzina dydaktyczna

Podstawa programowa

XV. Zróżnicowanie społeczno-gospodarcze Polski: rozmieszczenie ludności i struktura demograficzna ludności Polski.

Uczeń: 1) Formułuje twierdzenia o prawidłowościach w zakresie rozmieszczenia ludności i wyjaśnia przyczyny jego zróżnicowania.

Cel ogólny lekcji: zapoznanie uczniów z przyczynami nierównomiernego rozmieszczenia ludności w Polsce.

Kompetencje kluczowe

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje matematyczne.

Cele szczegółowe operacyjne

- scharakteryzujesz gęstość zaludnienia w Polsce;
- wskażesz na mapie administracyjnej Polski województwa oraz powiaty o największej i najmniejszej gęstości zaludnienia;
- omówisz przyczyny nierównomiernego rozmieszczenia ludności.

Metody/formy pracy

- wykorzystanie narzędzi ICT, burza mózgów, mapa mentalna, metoda światła drogowych,
- praca indywidualna, w parach oraz całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne

Podręcznik, e-podręcznik do geografii, tablica interaktywna, tablety/komputery, Rocznik Statystyczny, mapa fizyczna Polski, mapa administracyjna, atlasy geograficzne, zasoby internetu.

TIK do wykorzystania na tej lekcji: mentimeter.com, Google Earth, zasoby internetu, epodreczniki.pl/a/D10aeTUcj.

Przebieg lekcji: Faza wstępna

1. Nauczyciel wyświetla na tablicy multimedialnej cele lekcji.
2. Uruchamia aplikację [mentimeter.com](https://www.mentimeter.com), dzięki której uczniowie wpisują swoje skojarzenia związane z rozmieszczeniem ludności w Polsce. Udzielone odpowiedzi widoczne są na ekranie multimedialnym. Wstęp do dyskusji.

Faza realizacyjna

1. Praca w parach. Uczniowie korzystając z atlasów geograficznych odczytują z mapy dane dotyczące gęstości zaludnienia w Polsce w odniesieniu do województw. Dyskusja dydaktyczna.
2. Chętne osoby wskazują przykłady na mapie administracyjnej Polski.
3. Nauczyciel wyjaśnia, w jaki sposób dokonuje się obliczeń gęstości zaludnienia. Wskazuje przykład obliczania gęstości zaludnienia naszego kraju. Prosi uczniów o wyszukanie w Roczniku Statystycznym liczby ludności Polski oraz jej powierzchnię. Przykład oblicza na tablicy.
4. Uczniowie pracują w parach korzystając z Rocznika Statystycznego. Obliczają gęstość zaludnienia województw, np.: warmińsko-mazurskiego, podlaskiego, podkarpackiego, śląskiego, łódzkiego, mazowieckiego oraz dla powiatów, w którym znajduje się szkoła, powiat gołdapski, giżycki itp. Po dokonaniu obliczeń uczniowie odczytują wyniki. Dyskusja dydaktyczna.
5. Praca w parach, uczniowie wyszukują w Roczniku Statystycznym gęstość zaludnienia wskazanych państw w Europie, np. Francji, Holandii, Niemiec, Wielkiej Brytanii, Irlandii, Litwy i porównują z gęstością zaludnienia w Polsce. Dyskusja na forum klasy.
6. Nauczyciel wyświetla na tablicy multimedialnej mapę z e-podręcznika *Gęstość zaludnienia w Polsce* i prosi o podanie przyczyn nierównomiernego rozmieszczenia ludności. Burza mózgów.
7. Nauczyciel uruchamia na tablicy multimedialnej aplikację Google Earth, by wskazać obszary Polski, w których warunki przyrodnicze są przyczyną małej gęstości zaludnienia.
8. Z zebranych odpowiedzi uczniowie tworzą mapę mentalną na tablicy z podziałem na czynniki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze.

Faza podsumowująca

1. Nauczyciel dokonuje oceny pracy uczniów, biorąc pod uwagę wkład, zaangażowanie i możliwości uczniów.
2. Nauczyciel zadaje pracę domową w oparciu o aplikację LearnigApps – opracowanie krzyżówki do omawianego tematu lekcji. Krzyżówki uczniowskie będą wykorzystane do sprawdzenia opanowanej wiedzy i umiejętności uczniów na kolejnej lekcji.

3. Sposób podsumowania lekcji z uwzględnieniem celów: Quiz – runda bez przymusu. Uzupełnienie słowne niedokończonych zdań: Dziś nauczyłam/nauczyłem się..., Zrozumiałam/zrozumiałem..., Przypomniałam/przypomniałem sobie..., Zaskoczyło mnie ...

Komentarz metodyczny

Scenariusz jest uniwersalny, nie zawiera żadnych barier, może być modyfikowany do pracy z uczniami z SPE oraz może być dostosowany do potencjalnych możliwości uczniów. Scenariusz jest zgodny z wielospecjalistyczną oceną poziomu funkcjonowania ucznia.

Zaleca w podsumowaniu zajęć wykorzystywanie metody światel drogowych, która uwzględnia uczniów z SPE oraz pozwala nauczycielowi na monitorowanie postępów ucznia z SPE. Za pomocą kolorowych kartek uczniowie oceniają osiągnięcie każdego z celów: kolor zielony – umiem, potrafię, wiem, rozumiem, kolor żółty – mam wątpliwości, nie jestem pewna/pewien czy dobrze rozumiem, kolor czerwony – nie wiem, nie potrafię, nie umiem, nie rozumiem. Metoda daje natychmiastową informację nauczycielowi, do którego celu czy zagadnienia powinien powrócić. W pracy z uczniami z SPE jednym z najprostszyc sposobów jest modyfikacja ćwiczeń, zadań i poleceń, polegająca na dostosowaniu zadań, tak by były one wykonywalne przez uczniów o niższym potencjale i propozycji zadań trudniejszych dla uczniów zdolnych. Nauczyciel powinien stosować różne sposoby pracy z uczniem w odniesieniu do SPE: pomoc w czytaniu poleceń i treści zadań, dokładną analizę treści i utwierdzanie się, że uczeń rozumie, wydawanie krótkich i konkretnych poleceń, wydłużenie czasu na pracę z tekstem i wykonanie prac pisemnych, sprawdzanie stopnia zrozumienia tekstu i poleceń, zapis trudnych, nowych terminów na tablicy, zwracanie uwagi uczniom na poprawność zapisów oraz ćwiczenia utrwalające, pomoc w wykonywaniu rysunków, schematów.

Praca z uczniem zdolnym może opierać się na dodatkowych zadaniach z mapą (mapami), na przykład wirtualne podróże po największych miastach Polski z wykorzystaniem programu Street View. Uczniowi zaleca się stworzyć warunki do korzystania na lekcji z TIK-u, jeśli nie jest to możliwe, zaproponować zadanie domowe. Nauczyciel przygotowuje uczniowi dodatkowe zadania/ćwiczenia do wykonania.

Przy ocenie ucznia z SPE obowiązuje zasada indywidualizacji. Wystawiona ocena nie może wynikać z porównania osiągnięć z innymi uczniami. Musi być wielostronna. Należy przy jej wystawieniu wziąć pod uwagę indywidualne osiągnięcia ucznia oraz

zdobyte nowe umiejętności, wkład pracy, zainteresowanie i aktywność na zajęciach. Nauczyciel powinien stosować ocenianie kształtujące, które eliminuje stres związany z ocenianiem. Powinien udzielać informacji zwrotnej dotyczącej wiedzy i umiejętności uczniów, w tym uczniów z SPE. Stosowanie samooceny między innymi poprzez zaproponowaną technikę świateł drogowych. Dobór metod i narzędzi kontroli należy do nauczyciela, bo on zna uczniów najlepiej.